

Yttrande över betänkande Privata utförare – Kontroll och insyn, SOU 2013:53

Famna har inbjudits att yttra sig över rubricerad utredning, och lämnar därför följande synpunkter och kommentarer.

Begreppet privat utförare

Begreppsfrågan är svår och komplex. Vård och omsorg utförs idag av offentliga, privata och idéburna aktörer. Utredningen använder i sin text uteslutande begreppet privata utförare. Idéburna utförare har alltmer blivit ett samlande begrepp för de verksamheter som har sitt ursprung inom civilsamhället. Famna vill peka på behovet av att belysa frågan om att det finns olika modeller av privata utförare. Det finns ett stort intresse för att idéburen vård och omsorg ska öka sin andel av produktion av välfärdstjänster. Då behöver också begreppet synliggöras.

Det kommunala huvudmannskapet

Famna välkomnar ökad tydlighet när det gäller kommunens roll som huvudman.

Utifrån det faktum att det finns allt fler privata utförare och idéburna i kommunal verksamhet finns behov av förtydliganden när det gäller var gränserna går för huvudmannskapet. Famna välkomnar de förslag som förs fram i utredningen med fokus på huvudmannskapet. Där framgår det tydligare att kommuner och landsting har kvar sitt huvudmannskap även om en verksamhet lämnas över till en privat eller idéburen utförare. Utredningen fastställer också att där endast enstaka platser köps, har kommunen inte något huvudmannskap för verksamheten. För idéburen vård och omsorg använder sig kommuner och landsting i stor omfattning av ramavtal vilket innebär köp av enstaka platser. Dessa verksamheter ligger därmed inte under det kommunala huvudmannskapet. Famna menar att detta kunde ha klargjorts tydligare i skrivningarna.

Kontroll och tillsyn

Famna välkomnar förslaget om en skyldighet för fullmäktige att anta ett program med övergripande mål och riktlinjer för de kommunala angelägenheter som lämnas över till privata och idéburna utförare. Av programmet ska framgå hur mål och riktlinjer ska följas upp och hur

allmänhetens insyn ska tillgodoses. Utredningen föreslår också att programmet omprövas varje ny mandatperiod vilket är positivt. Famna ser gärna att ett sådant program även följer upp angelägna perspektiv, såsom mångfald av utförare, utifrån den verksamhetsplan som kommunen eller landstinget har beslutat om.

Information till brukarna

Famna välkomnar utredningens förslag om bestämmelser som innebär ett tydligare informationsansvar för kommuner och landsting. Famna menar att det är angeläget att informationen blir överskådlig och menar att den även ska innehålla information om driftsformer. Det ska framgå av informationen om det är en offentlig, privat eller idéburen utförare. Det är angeläget att allmänheten har samma tillgång till jämförbar och tydlig information för utförare från alla tre sektorer, offentlig, privat och idéburen. Famna ser positivt på utredningens förslag om den nya bestämmelsen som innebär att när enskilda kan välja endast en särskild utförare av den kommunala nämndens tjänster, så ska nämnden lämna information om samtliga utförare.

Allmänhetens insyn

Famna har inget att invända mot utredningens förslag när det gäller att stärka allmänhetens insyn. Vi ser det som viktigt och angeläget att allmänheten har insyn i den verksamhet som bedrivs av privata, idéburna och offentliga utförare. De exempel utredningen ger på vilka uppgifter som bör kunna lämnas ut ser vi som rimliga och genomförbara.

Tillsyn och kontroll

Tillsyn och kontroll är angelägna områden. I utredningens direktiv ingick att tydliggöra gränsdragningen mellan den statliga tillsynen och kommuners och landstings ansvar för uppföljning av verksamhet som bedrivs av privata utförare. För många av Famnas medlemsorganisationer är ansvarsfördelningen vid den tillsyn som bedrivs idag otydlig och onödigt krånglig. Vi ser det som olyckligt att så mycket av den kommunala och statliga tillsynen överlappar varandra. Detta leder till ökad administration, vilket är betungande inte minst för små aktörer. Famna hade gärna sett förslag som skulle tydliggöra gränsdragningen och därmed förenkla tillsynen.

Lars Pettersson
Generalsekreterare